

Sygn. akt VI U 302/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2019 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Zofia Pawelczyk-Błk

Protokolant: Patrycja Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy A. L.

przeciwko Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania A. L.

od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 12 kwietnia 2019r. znak (...) - (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. L. prawo do zasiłku chorobowego od 18.03.2019r. do 27.03.2019r. oraz od 28.03.2019r. do 06.04.2019r.
2. zasądza na rzecz A. L. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI U 302/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2019 roku znak: 100000/603/171408/2019-ZAS Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił A. L. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 18 marca 2019 roku do 27 marca 2019 roku oraz od 28 marca 2019 roku do 6 kwietnia 2019 roku. W uzasadnieniu podniósł, że odwołująca została objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia 27 marca 2019 roku, czyli po dniu w którym powstała niezdolność do pracy.

(decyzja z dnia 12.04.2019 r. – k. 14-14verte a.r.)

Od powyższej decyzji A. L. złożyła odwołanie wnosząc o przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 18 marca 2019 roku do 27 marca 2019 roku oraz od 28 marca 2019 roku do 6 kwietnia 2019 roku. W uzasadnieniu wskazała, że do dnia 13 marca 2019 roku przebywała na urlopie macierzyńskim a dokumenty ZUS ZWUA i ZUS ZUA złożyła w dniu 27 marca 2019 roku jednocześnie opłacając składkę w pełnej wysokości. Wskazała, że nie zasługuje na aprobatę konieczność złożenia ponownego wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym po okresie korzystania z zasiłku macierzyńskiego. W jej ocenie nie ma konieczności ponownego zgłaszania się do ubezpieczenia chorobowego.

(odwołanie – k. 3-4)

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że nabycie przez odwołującą prawa do zasiłku macierzyńskiego spowodowało, że działalność gospodarcza przestała stanowić tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i stanowiła tytuł tylko do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. W okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tego tytułu, nie opłacała składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej na te ubezpieczenia. Po nabyciu prawa do zasiłku macierzyńskiego następuje zmiana schematu podlegania ubezpieczeniom społecznym w stosunku do tego związanego z działalnością gospodarczą. W konsekwencji osoba prowadząca działalność gospodarczą w sytuacji nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego powinna się wyrejestrować z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w tym dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego składając druk ZUS ZWUA, a następnie zgłosić się tylko do ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu ZUS ZZA. Po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego powinna ponownie wyrejestrować się z obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego i zgłosić do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W takiej sytuacji uzyskuje tytuł do objęcia jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Termin na to zgłoszenie to 7 dni od zakończenia pobierania zasiłku chorobowego.

(odpowiedź na odwołanie – k. 5-7)

Ostatecznie odwołująca wносиła i wywodziła jak w odwołaniu dodatkowo wnosząc o zasądzenie kosztów procesu na jej rzecz od organu rentowego. Wskazała dodatkowo, że złożenie dokumentów w dniu 27 marca 2019 roku do organu rentowego wynikało z powzięcia wiedzy o takiej praktyce prezentowanej przez ZUS Oddział w G. dopiero w tym okresie.

(pismo z dnia 26.08.2019 r. – k. 20-22)

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca A. L. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą – Usługi (...).

W okresie od 12 marca 2018 roku do 13 marca 2019 pobierała zasiłek macierzyński. Z tego tytułu roku podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Po okresie korzystania z zasiłku macierzyńskiego przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 27 marca 2019 roku składając dokumenty ZUS ZWUA i ZUS ZUA i opłacając składkę na ubezpieczenia społeczne, w tym dobrowolne chorobowe w pełnej wysokości.

(okoliczności bezsporne)

Odwołująca była niezdolna do pracy od 18 marca 2019 roku do 27 marca 2019 roku oraz od 28 marca 2019 roku do 6 kwietnia 2019 roku.

(okoliczność bezsporna)

Ustalony przez Sąd stan faktyczny był między stronami bezsporny w całości.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania Sądu była kwestia ustalenia czy odwołująca miała prawo do zasiłku chorobowego za okres od 18 marca 2019 roku do 27 marca 2019 roku oraz od 28 marca 2019 roku do 6 kwietnia 2019 roku. Podstawą do wydania przedmiotowej decyzji przez organ rentowy było ustalenie, że odwołująca w dacie powstania niezdolności do pracy nie podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Organ rentowy przyjął, że odwołująca podlegała do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego dopiero do 27 marca 2019 roku czyli początek niezdolności do pracy przypadał w okresie kiedy nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym. Z uzasadnienia decyzji wynika, że prezentowane przez organ rentowy stanowisko wynika z przyjęcia, że odwołująca w okresie kiedy pobierała zasiłek

macierzyński powinna na ten okres wyrejestrować się z ubezpieczeń społecznych w tym dobrowolnego ubezpieczenia społecznego, na ten okres zgłosić się tylko do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Następnie według organu rentowego po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego powinna ponownie wyrejestrować się z ubezpieczenia zdrowotnego i zgłosić w terminie 7 dni do ubezpieczeń społecznych w tym złożyć wniosek o objęcie jej ponownie doborowym ubezpieczeniem chorobowym.

Problematyka prawidłowości postępowania przez osobę dobrowolnie podlegającą do ubezpieczenia społecznego i następnie pobierającą zasiłek macierzyński była wielokrotnie rozpatrywana w judykaturze i na tym gruncie zostały wypracowane trzy stanowiska.

Według pierwszego stanowiska, ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność ustaje z chwilą nabycia przez nią prawa do zasiłku macierzyńskiego, skutkiem czego osoba prowadząca pozarolniczą działalność jest wyłączona z tego ubezpieczenia co najmniej przez okres równy okresowi pobierania zasiłku macierzyńskiego. W następstwie takiego stanu rzeczy osoba prowadząca pozarolniczą działalność, która po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego zamierza korzystać z ochrony, jaką zapewnia osobom zainteresowanym ubezpieczenie chorobowe, powinna złożyć nowy wniosek o objęcie jej (ponownie) ubezpieczeniem chorobowym, przy czym ze względu na uwarunkowania wynikające z art. 14 ust. 1 i 1 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako u.sys). złożenie przedmiotowego wniosku staje się skuteczne nie wcześniej, niż pierwszego dnia po upływie okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego. W konsekwencji "przerwa" w ubezpieczeniu chorobowym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, spowodowana korzystaniem przez nią z prawa do zasiłku macierzyńskiego, prowadzi do sytuacji, w której nie jest zachowana ciągłość ubezpieczenia chorobowego. Powyższy pogląd został wyrażony przede wszystkim w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2016 r., II UK 478/15 (OSNP 2018 nr 2, poz. 22; OSP 2018 nr 4) Według Sądu Najwyższego rozstrzygającego zagadnienie prawne w sprawie III UZP 8/18 "Zgodzić się trzeba ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 7 grudnia 2016 r., II UK 478/15 (...) że z chwilą nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dobrowolne ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność ustaje i nie istnieje możliwość przystąpienia do tego ubezpieczenia ani z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego, ani z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, ponieważ takiego uprawnienia nie przewiduje art. 11 ust. 2 ustawy systemowej. Przystąpienie do ubezpieczenia chorobowego staje się możliwe po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego, w związku z przekształceniem się dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w ubezpieczenie obowiązkowe. W ten sposób wynikająca wprost z przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obligatoryjna przerwa w ubezpieczeniu chorobowym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, która nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego, jest równa co najmniej okresowi pobierania tego zasiłku i może ulegać dalszemu wydłużeniu o okres od zakończenia pobierania tego zasiłku do czasu ponownego zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego".

Drugie stanowisko prezentowane przez judykaturę wskazuje, że ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność nie kończy się z chwilą rozpoczęcia pobierania zasiłku macierzyńskiego, ale ustaje dopiero w momencie zaprzestania korzystania z tego świadczenia. Sąd Najwyższy wyraził taki pogląd przede wszystkim w wyroku z dnia 9 sierpnia 2018 r., II UK 213/17 (Legalis nr 1811711) w sprawie o ustalenie podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego dobrowolne ubezpieczenie chorobowe uzyskuje, w rozumieniu art. 13 pkt 13 u.sys., status prawny obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego na (przez) okres pobierania zasiłku. Za okres opłacania składek uważany jest okres pobierania zasiłków, w tym zasiłku macierzyńskiego, to należy przyjąć, że nie wygasa ubezpieczenie chorobowe osoby, która w okresie pobierania takich świadczeń formalnie (prawnie) nie zaprzestała definitywnie (nie zakończyła) prowadzenia pozarolniczej działalności, ani jej nie zawiesiła, o ile w trakcie pobierania zasiłku macierzyńskiego zostają spełnione warunki wymienione w art. 9 ust. 6 u.sys. Po upływie okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego „przejściowe” podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego kończy się (art. 13 pkt 13 in fine u.sys.), co wymaga złożenia przez osobę zainteresowaną wniosku o ponowne objęcie jej adekwatnym tytułem podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, w terminie przez nią wybranym (art. 36 ust. 5 u.sys.).

Natomiast według trzeciego stanowiska, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, zainicjowane wnioskiem złożonym przed rozpoczęciem pobierania zasiłku macierzyńskiego, nie ustaje ani z chwilą rozpoczęcia, ani zakończenia, pobierania zasiłku macierzyńskiego, ale trwa w sposób nieprzerwany tak długo aż nie wystąpi którakolwiek z okoliczności wskazanych enumeratywnie w art. 14 ust. 2 u.sys. Takie stanowisko zostało jednoznacznie wyartykułowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2018 r., II UK 698/16 (OSNP 2018 nr 10, poz. 139), w sprawie o wysokość zasiłku chorobowego, a następnie podtrzymane w całej rozciągłości przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 73/17 (LEX nr 2540111) w sprawie o prawo do zasiłku chorobowego. Przy zastosowaniu tego wariantu osoba prowadząca pozarolniczą działalność, która po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego jest w dalszym ciągu zainteresowana korzystaniem z ochrony, jaką gwarantuje jej ubezpieczenie chorobowe, nie musi ponawiać wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem. Wystarczy, że terminowo opłaci składkę należną na ubezpieczenie chorobowe za okres przypadający bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Zasiłek macierzyński nie oznacza więc ustania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego jest ściśle określone w art. 14 u.sys. Zależy od wniosku o wyłączenie z ubezpieczenia, nieopłacenia składki albo ustania tytułu podlegania ubezpieczeniom. O ustaniu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego decyduje wola ubezpieczonego albo obiektywna sytuacja.

Wobec tak powstałych rozbieżności również prezentowanych przez Sąd Najwyższy Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. dr. hab. M. G. wystąpiła z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego: „Czy rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, która uprzednio została objęta dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, skutkuje ustaniem tego ubezpieczenia na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 300)?”

W dniu 11 lipca 2019 r. Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego podjął uchwałę III UZP 2/19 w której wskazał, że „rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, która uprzednio została objęta dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym powoduje ustanie ubezpieczenia chorobowego (art. 9 ust. 1c w związku z art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.)”. W uzasadnieniu Sąd wyjaśnił, że ponowne objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym może zatem nastąpić dopiero po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego, co rodzi po stronie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność konieczność ponownego złożenia wniosku o objęcie jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. O ile osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności, o tyle objęcie ich dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem, nie wcześniej niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony (art. 14 ust. 1 i 1a w związku z art. 36 ust. 3 i 5 ustawy systemowej). W wyroku z dnia 29 marca 2012 r., I UK 331/11 (OSNP 2013 nr 5-6, poz. 68), Sąd Najwyższy stwierdził, że wykładnia językowa oraz art. 14 ust. 1 i 1a ustawy systemowej wskazuje na konieczność złożenia przez ubezpieczonego odpowiedniego wniosku jako warunku objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Zaznaczył ponadto, że w związku z tym, że do utraty tytułu do podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu dochodzi z mocy prawa na skutek rozstrzygnięcia zbiegu tytułów objęcia ubezpieczeniem społecznym, w ocenie Sądu Najwyższego w składzie powiększonym, obowiązkiem organu rentowego wynikającym z art. 8 i 9 k.p.a. jest pouczenie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, że z chwilą objęcia jej obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego jej dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustaje, a ponowne objęcie tym dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym w związku z prowadzoną pozarolniczą działalnością może nastąpić po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego, co wymaga jednak złożenia stosownego wniosku (art. 11 ust. 2, art. 14 ust. 2 pkt 3 i art. 36 ust. 3 i 5 ustawy systemowej).

Przenosząc powyższe na grunt tej sprawy Sąd rozpoznający odwołanie stoi na stanowisku, że uchwała z dnia 11 lipca 2019 roku ma zastosowanie do stanów faktycznych i konieczności składania wniosków o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym które zaistniały po tej dacie. W takiej sytuacji ze względu na rozbieżności w praktyce

jakie miały poszczególne oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych znaczenie miało w ocenie Sądu to jak dana osoba została pouczona przez organ rentowy przez rozpoczęciem korzystania z zasiłku macierzyńskiego co do tego czy i w jaki sposób jej dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustaje. Ponadto istotne było to czy organ rentowy pouczył taką osobę o konieczności złożenia dokumentów dotyczących zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego lub wyrejestrowania. Z akt sprawy oraz stanowiska organu rentowego nie wynika aby odwołująca była przed rozpoczęciem korzystania z zasiłku macierzyńskiego o konieczności złożenia wniosku o objęcie jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym w okresie 7 dni od dnia zakończenia pobierania zasiłku chorobowego lub jeszcze przez rozpoczęciem korzystania z zasiłku o obowiązku wyrejestrowania się z ubezpieczeń społecznych (poza ubezpieczeniem zdrowotnym). Również taki wniosek nie płynie z ustaleń Sądu, które były niesporne. W takiej sytuacji odwołującej nie może obciążać fakt, że nie została pouczona przez organ rentowy na podstawie art. 8 i 9 k.p.a. o konieczności określonego postępowania. W ocenie Sądu do momentu wydania uchwały z dnia 11 lipca 2019 roku III UZP 2/19 wszelkie stany faktyczne należy rozpatrywać przez to czy organ rentowy w sposób prawidłowy pouczył daną osobę. Sąd rozpoznający sprawę wskazuje, że jeśli ubezpieczony nie został pouczony o tym jak należy postąpić to jest uprawniony do tego aby stosować wobec niego najbardziej dla niego korzystną interpretację przepisów w związku rozbieżnościami o jakich Sąd wskazywał powyżej.

W tej sprawie Sąd uznał, że pobieranie zasiłku macierzyńskiego nie powoduje ustania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, chyba że spełnione zostaną przesłanki ustania tego ubezpieczenia z art. 14 ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2018 r., sygn. akt II UK 698/16). W związku z tym osoba prowadząca taką działalność, która - będąc zgłoszoną do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego - pobierała zasiłek chorobowy, a następnie zasiłek macierzyński - nie musi ponownie zgłaszać się do tego ubezpieczenia po zakończeniu okresu zasiłkowego. Odwołująca o takiej konieczności nie była pouczona, nie miała wiedzy na temat odmiennej interpretacji przepisów przez organ rentowy przed wydaniem uchwały z 11 lipca 2019 roku. Sytuacja odwołującej dotyczy okresu do marca 2019 roku. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe rozpoczyna się i kończy w sytuacjach opisanych w art. 14 ustawy systemowej. Nie można stwierdzić, zdaniem Sądu, że zasiłek macierzyński powoduje ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej, bo ustanie tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz chorobowemu należy rozumieć, jako zaprzestanie działalności gospodarczej (art. 3 pkt 1 ustawy zasiłkowej oraz art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej). Zasiłek macierzyński (podobnie zasiłek chorobowy) nie jest przyczyną faktyczną ani prawną ustania tytułu ubezpieczenia, bo nie musi oznaczać zaprzestania działalności gospodarczej w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej (opubl. LEX nr 2490062). Tym samym, zdaniem Sądu, okoliczność, że ubezpieczona zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w dniu 27 marca 2019 r., w świetle orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2018 r. i w świetle orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., nie powoduje nawiązania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego dopiero od tej daty. W tym stanie rzeczy odwołująca się po dniu 13 marca 2019 r. nie miała obowiązku ponownego zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, które po okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego było kontynuowane. Niekwestionowane jest, że odwołująca uiściła w terminie należne składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. W takiej sytuacji odwołująca po dniu 13 marca 2019 roku nadal była objęta ubezpieczeniem chorobowym. Mając na uwadze powyższe, należy przyjąć, że niezdolność do pracy trwająca od dnia 18 marca 2019 r. powstała w okresie trwania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, a co za tym idzie zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej A. L. przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za okres tej niezdolności do pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.